

N:o 119.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 1 juni 1901.
— — — — Andra Kammaren den 1 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående utredning rörande åstadkommandet af förbättrade uppgifter om rikets in- och utförsel af varor m. m.

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 7).
(Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 4) utlåtande n:o 15).

Till Konungen.

I en inom Risdagen väckt motion har hemställts, att Riksdagen — med uttalande af önskvärdheten af att dels månatliga preliminära uppgifter om den hufvudsakliga utförseln och införseln jemte dess värde och dels en årlig serie tidigt utkommande preliminära eller definitiva statistiska meddelanden, lämpliga för belysande af de allmänna ekonomiska förhållandena, vore att tillgå — måtte hos Eders Kongl. Maj:t begära verkställande af en utredning utaf möjligheterna för sådana publikationers åvägbringande samt, derest af utredningen framginge, att publikationerna i fråga utan afsevärda svårigheter och kostnader kunde komma till stånd, låta vidtaga de åtgärder, som vore nödiga för utarbetande och utgifvande deraf.

Hvad först angår frågan om åvägbringande af månatliga preliminära uppgifter om kvantitet och värde af landets hufvudsakliga export och import, anföres i motionen, hurusom, med afseende på vårt lands finansiella ställning till utlandet, vid flera tillfällen under de sist förflutna åren yppat sig förhållanden, hvarpå vi ingalunda varit vederbörligen förberedda. Att

detta kunnat inträffa, berodde, såsom känt vore, hufvudsakligen på den ofullkomliga kunskap man egt om den s. k. handelsbalansen, förhållandet mellan införseln och utförseln värden. De månatliga uppgifter angående »rikets in- och utförsel af vissa hufvudsakliga varor», som meddelades af generaltullstyrelsen, hade hittills, särskildt i fråga om importen, varit mycket ofullständiga; och de hade dertill saknat alla värdeberäkningar, i följd hvaraf de för bedömandet af den finansiella ställningen länge varit nästan utan betydelse.

Beträffande derefter förslaget om publicerande af en årlig serie tidigt utkommande statistiska meddelanden rörande de allmänna ekonomiska förhållandena, framhåller motionären till en början den stora olägenhet, som låge deruti, att i regel de i serien »Bidrag till Sveriges officiella statistik» ingående redogörelserna ej offentliggjordes förr än ett à två år efter det år, hvartill redogörelserna hänförde sig. Utan kännedom om den allra närmaste tidens förhållanden, i den mån de i siffror kunde uttryckas, vore det säkerligen så godt som omöjligt att vinna en tillförlitlig uppfattning af konjunkturerna och den ekonomiska ställningen i allmänhet.

Motionären anför vidare, hurusom redan för närvarande vissa statistiska uppgifter temligen tidigt offentliggöras, såsom t. ex. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes årsväxtberättelser, generalsammandraget öfver bevillningen, uppgifter om registrerade aktiebolag, postsparbanksinsättningar och uttagningar m. m. Med afseende å dessa jämförelsevis tidigt offentliggjorda uppgifter vore det emellertid en väsentlig olägenhet, att de publicerades utan den ringaste yttre samhörighet. Deraf blefve nemligen ofta följd, att de icke uppmärksammades eller lades å sido eller i alla händelser icke underkastades den jämförande granskning, hvarförutan en totalbild af de förhållanden, hvarom de skulle upplysa, icke stode att vinna. Då för öfrigt enbart genom dessa uppgifter det af motionären framhållna önskemålet knappast kunde anses vara på ett tillfyllestgörande sätt tillgodosedt, vore genom deras tillvaro önskvärdheten af en komplettering med andra, nu i »Bidrag till Sveriges officiella statistik» sent offentliggjorda uppgifter långt ifrån utesluten.

Möjlighet till en tidigare publicering af vissa data, tillhörande sistnämnda kategori, saknades icke heller, såvida man nemligen till en början åtnöjde sig med preliminära meddelanden. Motionären ville i detta sammanhang hänvisa till ett förslag i nämnda riktning, hvilket blifvit framlagdt uti en artikel i Ekonomisk Tidskrift för år 1899, 10:de häftet. Enligt detta förslag skulle genom statistiska centralbyråns försorg, efter en-

hetlig plan och i ett lätthandterligt format, tidigt i början af hvarje år utgifvas en serie preliminära statistiska meddelanden, afseende förhållandena under det nästföregående året, med jemförande öfversigter för äldre år i så vidsträckt mån som möjligt; och borde i denna publikation meddelas följande uppgifter: 1:o) sammandrag af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes årsväxtberättelser; 2:o) folkmängden och folkmängdens förändringar; 3:o) sammandrag af länens markegångstaxor; 4:o) generalsammandrag öfver bevillningen af fast egendom och af inkomst m. m.; 5:o) registrerade aktiebolag; 6:o) införseln och utförseln af viktigare varuslag till kvantitet och värde samt införselns och utförselns totalvärden; 7:o) handelsflottan; 8:o) jernvägsstatistik; 9:o) telegrafkorrespondensen i riket; 10:o) insättningar och uttagningar i sparbankerna; samt 11:o) insättningar och uttagningar i postsparbanken. Derjemte gäfves enligt artikelförfattarens åsigt åtskilliga andra förhållanden, t. ex. utsökningsmål, konkurser m. m., som förtjenade att på samma sätt statistiskt behandlas; och såsom ett ytterligare tillägg kunde, säger motionären, slutligen framhållas önskvärdheten af en redogörelse för insättningar och uttagningar å sparkasseräkning i enskilda banker och aktiebanker samt solidariska folkbanker.

I afseende å berörda förslag omförmäler motionären de erinringar mot detsamma, som i ett till statsrådet och chefen för civildepartementet den 24 januari 1900 afgifvet utlåtande framstälts af dåvarande chefen för statistiska centralbyrån, samt anmärker, att de dervid för afstyrkande af förslaget förebragta skälen icke syntes vara af beskaffenhet att böra hindra detsammans upptagande till ytterligare pröfning och utredning.

Hvad först angår förslaget om månatliga uppgifter å kvantitet och värde af vårt lands hufvudsakliga export och import, må anföras, att, enligt hvad för Riksdagen framlagda upplysningar gifva vid handen, i nästan alla civiliserade länder redogörelser för landets in- och utförsel utgifvas månadsvis eller åtminstone kvartalsvis, och att dessa rapporter i regel innehålla uppgifter angående de in- och utförda varornas såväl kvantiteter som värden.

Hos oss utarbetas i generaltullstyrelsen för hvarje månad rapporter angående såväl införsel som utförsel, hvilka rapporter från och med innevarande år omfatta 84 varuslag för införseln och 70 varuslag i fråga om utförseln samt beräknas upptaga omkring 75 procent af hela vår införsel och något mer än 90 procent af hela utförselns värde.

Enligt hvad Riksdagen inhemtat, har inom generaltullstyrelsen öfvervägts lämpligheten af att i de nya månadsrapporterna äfven angifva värden å derstädes upptagna artiklar. Att sådant ännu ej skett, lär väsentligen

hafva sin orsak deri, att på Eders Kongl. Maj:ts pröfning för närvarande är beroende ett utarbetadt förslag till att i sammanhang med omorganisationen af hela vår handelsstatistik söka införa en förändrad metod för värdesättningen, den s. k. deklarationsmetoden.

Ehuru sålunda uppmärksamheten redan är fäst på lämpligheten deraf, att äfven i de svenska månadsrapporterna angående in- och utförsel uppgifter om varornas värde intagas, har dock Riksdagen ansett sig böra genom ett uttalande i frågan betona önskvärdheten af att sådana uppgifter komma till stånd.

Med afseende å det andra af de i motionen framhållna önskemålen skulle förverkligandet af hvad motionären derutinnan föreslagit medföra väsentliga fördelar ej blott för Riksdagen vid utöfvandet af dess beskattningsrätt, utan äfven för en mängd enskilde industriidkare och affärsmän. Enligt hvad Riksdagen inhemtat, skulle visserligen den ifrågasatta publikationen icke kunna åstadkommas utan extra kostnader, då för möjliggörandet af dess utgifvande kort efter utgången af det år, hvarje publikation skulle afse, åtskilliga särskilda åtgärder utan tvifvel måste vidtagas. Frågan är likväl af obestridlig vikt; och om en utredning gifve vid handen, att motionärens ifrågavarande förslag kunde förverkligas, torde Riksdagen från Eders Kongl. Maj:t få mottaga de framställningar, som af berörda förhållande kunde föranledas.

På grund af hvad Riksdagen sålunda anfört, får Riksdagen dels uttala önskvärdheten deraf, att i de nu af generaltullstyrelsen utgifna månadsrapporterna angående Sveriges in- och utförsel af viktigare varor, så snart Eders Kongl. Maj:t fastställt nytt system för varornas värdesättning, måtte intagas ej endast, såsom nu, varornas kvantiteter, utan äfven deras värden, dels anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa en utredning angående möjligheten utaf samt kostnaden för ett årligt utgifvande af preliminära statistiska meddelanden af i motionen antydt innehåll, samlade i en gemensam publikation.

Stockholm den 1 juni 1901.

Med undersåtlig vördnad.